

EGYHÁZKÖZSÉGI ÉRTESÍTŐ

A SZÉKESFEHÉRVÁRI CISZTERCI (NAGYBOLDOGASSZONY) PLÉBÁNIA HÍRÉI

Cím: Szent János köz 1. (Telefon: 22/315-447)

2019., PÜNKÖSDI-ÚRNAPI különszám

Pünkösdi körül

A nagy-családi asztal kínálata sokszor gazdagabb ízekben és fogásokban, mint az váránk. Ezzel a hasonlattal szeretnénk közelebb hozni számos testvérünkhöz azokat az erőforrásokat, amelyeket Egyházunk mind a liturgiában (vallási szertartásokban, szokásokban), mind a krisztusi közösségi, társadalmi életben feltár, felkínál.

Korunk hatalmas látásbeli, ízlésbeli, életviteli változásai között ma a hiteles életre törekvő hívő majdnem csak a szent mise látogatására szorítkozik. Ebben az persze nagyon jó, hogy hitünk legbensőbb, leglényegesebb krisztusi kapcsolatát ápoljuk, hiszen Urunk az Eucharishtiában adja legszemélyesebb jelenlétét, kapcsolatépítést, megerősítést nekünk. Joggal fogalmazta meg már Nagy Szent Leo pápa (V. század közepén):

„Ami Megváltónkból láthatóvá lett, az átment a szentségekbe” Urunk mennybemenetelekor, elsősorban Eucharishtiába.

Az viszont elszegényedést jelent számos olyan lehetőség terén (litániák, népi vallásos szokások, körmenetek, kongregációk), amelyek még néhány évtizede egy-egy család, közösség élményforrásai, összefogói voltak.

Ezekkel szemben a mai élet sokszor egyoldalú információkkal, tömegszórakoztatással, üzleti kínálattal szeretné kitölteni az ember életét. Pünkösdi kapcsán a következőket ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe, mint egy tágitva horizontunkat, vallásgyakorlási terünket:

1. Minden un. kilenced tartásnak alapja, háttere és mintája az a Bibliában rögzített tény, hogy Urunk mennybemenetelekor apostolait arra készítette: a Szentlélek megerősítő eljövételére várjanak együtt. Ebben az egy szívvel-lélekkel imádkozásban Jézus édesanyja, Szűz Mária adott példát nekik (ApCsel 1,4-14). Közösségünkben minden évben elővesszük az áldott örökséget hagyó püspökünknek, Prohászka Ottokárnak a Szentlélek hárfája című imakönyvét és az abban található 9 imádságot napról-napra elmondjuk a szentáldozás bensőséges perceiben. „Mily fenséges ház, ahol én is élek, ahol engem is nevel a Lélek tisztaságra, bátorságra, bizalomra, bensőségre (302. old.)”

2. PÜNKÖSD – különösen is II. Vatikáni Zsinat hangsúlyával – a Szeretet Lelkének, a Szentléleknek Egyházat életre hívó ajándékozását ünnepli. Ez a krisztusi szeretet megerősítése, a bérnálási küldetésünk megfrissítése. Hatalmas erőforrás arra, hogy életre,

tettekre, közösségteremtésre váltsuk mindazt, amit Jézus Krisztus reánk bízott. Ilyen értelemben a húsvéti 50 nap allelujás lezárása, sőt „termőre metszése” (ezért nincs is szükség arra, hogy un. nyolcadot tartsunk, mert ez a tiszteleti forma Jézus megtestesülésének és megváltásának hitbéli kifejezésére alkalmazható).

3. Eppen ezért ne beszéljünk pünkösdhétfőről, mert PÜNKÖSD óta minden jól fogadott napunk, eseményünk pünkösdiés erőterben vállalható. A Szentlélek az, aki eszünkbe juttatja, sőt megszeretteti velünk az Isten-ember Jézus Krisztust. Így a Szentlélek ihletésére a Mi Urunk Jézus Krisztus által végleg megnyílt, akadálymentesített utunk az Atyához. (Örülök, hogy végre le is írhatom, amit annyiszor szeretnék tanúsítani személyes tapasztalatból is, hogy biblikus teológia alapon így tudunk legkönnyebben Istennel kapcsolatot teremteni, misztériumaiba belesejteni.) Ennek az Istenben élni tudásnak mintegy garanciája a legigazibb krisztushívőnek, a Szűzanyának a példája, aki nem csak Fiának anyja, de Fia művének, az Egyháznak is párfogója. Szép, hogy idéntől kezdve neki szenteljük a PÜNKÖSD után a legelső napot, így tiszteljük ezentúl, hogy Ő az Egyház anyja is. Jó minden napunkat, hetünket, feladatunkat a Szentlélek iránti fogékonysággal kezdeni, mert erősen jövőt építő lehetőség mindennap újra és újra Veni Sanctezni.

Előd atya

Együtt visszük a pünkösdi fényt...

„Mesélnek a kövek, mesélnek a szívek...”

Kedves Adományozóink, Testvéreink!

Köszönjük a lehetőséget, a támogatást, az olykor "KERESZTÚTNAK tűnő" nehézségeket...

Köszönjük a PÁLYAMUNKÁKAT, a támogatást, Csíksomlyó csodáját, az értünk szóló imákat...

Vittük a szívünket, városunk hitét, szeretetét, reményét a jelenünkért, a jövőnkért...

Velünk volt Édesanyánk, Mária.

Áldását, palástjának erejét éreztük, érezzük.

Szeretettel adjuk át a kapott kincseket pályázóink dolgozataival.

Csend

Futok. Csak...futok. Semmi másra nem tudok gondolni, mint arra, hogy odaérjek. Csak futok. Végre elérem a faajtót, lenyomom a kilincset és belépek. A huzat becsapja mögöttem az ajtót, mire mindenki felém fordul, rám néznek. Szinte felnyársálnak a tekintetükkel, látom a szemükben, hogy mit gondolnak: - Már megint elkésett.

Gyorsan keresztet vetek, és már sietek is a megszokott helyemre, a padsorban. Nem merek felnézni. Tudtam, hogy hibáztam: nem igyekeztem eléggé. Elkéstem.

Néhány pillanattal később óvatosan felnézek, körülpillantok, hogy lássam, még mindig én vagyok-e a középpontban. Ám így visszanézve rájöttem, hogy szerencsére sosem voltam középpont. Isten házában sohasem. Ezután szemeimet az éppen miséző papra emelem. Tekintetünk egybefűródik. Szemében köszönetet s hálát látok. Hálát, amiért eljöttem. Hálát, melyet nem érdemlek meg.

Lassan vége lesz a szentmisének. Egyszerre csak egyedül találok magam a templomban. Lassan, hangtalanul kilépek a padból. A templom főoltára fölött megpillantom a már ismert freskót: Vianney Szent János túlvilági fénytől átszűrő tekintetét. Vajon miért nem

vettem eddig ezt észre? Vajon miért nem volt sohasem elég időm arra, ami igazán fontos? Egy kis gondolkodásra, elmélkedésre. Mindenesetre odaléptem és megcsodáltam. Mire feleszméltem, már végigjártam a templomot. Nekidőltem a hideg, hűsítő falának. Átszüremlett rajta a ciszterci atyák imádságos lelkülete. Jólesett egy kis időre lerakni a terhet a vállamról.

Amikor az ember azt hiszi, hogy egyedül van, szabadjára engedheti az érzelmeit, gondolatait. Én is így tettem. Elgondolkoztam, hogy vajon miket élhettek már át ezek a falak. Láttak már könnyeket, szomorúságot, haragot, fáradtságot. Ám egész biztosan láttak már áhítatot és végtelen örömet is. E falak minden egyes nap az emberek ajkáról lesnek el susogó imákat és könyörgéseket. Mennyi mindent tudnának elmondani, elmesélni ezek a kövek!

Ekkor úgy éreztem, megtaláltam azt, amit kerestem. Nem a válaszokat, mert azokat máig nem tudom. Hanem azt a lelki nyugalmat, amire akkor szükségem volt. Amire csak akkor találhatok rá, amikor egyedül vagyok. De nem. Nem voltam egyedül. Velem voltak a falak, velem volt Isten, és velem volt a sekrestyés, aki már morgolódozott, amiért még itt vagyok.

***Fux Lukács Sebestyén
Pannonhalmi Bencés Gimnázium***

Mesélő kövek

Már majd 1000 éve itt magasodik a tornyom a hegytetőn. Hosszú életemben sokat megéltem az ódon falak között: megannyi örömet, szenvedést, közösséget és magányt, sírban nyugvást és feltámadást.

Emlékszem, nem is olyan rég: néhány emberöltővel ezelőtt történt, amikor tűz ütött ki a falaim között. Szenvedtem, úgy éreztem: végem van. Díszes, szép, aranyozott keretű festményeim voltak, de az összes bennem égett. Szívem ékkövével, az oltárral és életfakerezzemmel egyetemben. Szent Márton temploma porba hullott.

Sok munkás jött a helyreállításomra. Köztük volt Karesz és Jócó a faluból. De, aki szót értett velem, az az öreg Jancsi bácsi volt. Haja néhol őszbe ment át, szürke pólója alól kilátszott a pocakja. Nadrágja szakadt, a cipője talpa is külön utakon járt, de még lábbelinek volt nevezhető. Azt mondják, régen szeretett volna nálunk maradni bencés atyának...

Amikor hozzám szólt, hát el se hittem. A többiek is azt hitték, hogy megbolondult, mert a falhoz beszél. Szóltam hozzá, de rekedt, élettelen volt a hangom. Nem mentem vele semmire, csak pillantásom kísért a kisöreg. Ahogy lassanként szépültem, a hangom újra élettellivé vált, jól csengett. Suttogtam neki a környező fákról, hegyekről, dombokról, a Teremtőről... és a féltett titkomról, szomszéd Boldogasszony kápolnáról is.

Abban a kis templomocskában volt számomra a legszebb gerenda: igazi faragott nyírfából készítette mestere. Nem

sokkal volt fiatalabb nálam: az 1714-es számot véste bele. Volt egy gondom ezzel kapcsolatban. Nem mertem megszólítani. Kérdeztem a tapasztalt kisőreget, hogy mit tegyek. Szerencsére nem késett a válasszal:

-Imádkozz szívedből, és kérd az Úr segítségét!

Ha Isten Úgy gondolja, hogy neked az a jó, akkor tesz ennek érdekében!

Teljes szívemből Hozzá fordultam. A másnapi földrengés pusztítása megrázta a környék lakóit. Látták, hogy nemcsak a falu házai dőltek össze, de a Boldogasszony kápolna tetőzete is megrongálódott. Szerencsémre a gerendák épek maradtak. Az én szerkezetem is megsérült, és a tetőm is leomlott. Isteni sugalmazás vagy emberi javaslat? Nem tudom. De építőim úgy döntöttek, hogy a kápolnából megmaradt gerendákat építsék be hozzám.

Alig telt el egy esztendő, mire készen is lettem. A nagy Ő részemre vált: befogadtam, bennem él. Az itt miséző bencés szerzetesek újra az én falaim között tartják szeretetlakomájukat, és én teljes szívvel hálát adok e kegyelemért.

Azóta is befogadom az Úr ígét. A jó öreg Jancsi bátyám már rég visszaadta lelkét Teremtőjének. S azóta is keresem, hogy a csendességem magányában ki hallja meg mesélő köveim hangját...

Fux Gellért Mihály
Pannonhalmi Bencés Gimnázium

„Mesélnek a kövek...”

A Nagyboldogasszony- és Nepomuki Szent János, ismertebb nevén ciszterci templom, szerintem Székesfehérvár legszebb egyházi épülete. Nagyon sokat jelent nekem. Amikor megtanultam járni, és szüleimmel életemben először sétáltam önállóan a Fő utcán, elengedtem kezüket, majd 90 fokos fordulatot véve berohantam a Ciszterbe. Szüleim elmondása szerint „Isten Háza és a Mennyek Kapuja” már akkor, 15 hónapos koromban lenyűgözött. 16 hónappal később itt álltam elsőre oltár elé, amikor részesültem a keresztség szentségében.

A templom alapkövét 1741. március 22-én rakták le a jezsuiták. Falai 1747-ben már biztosan álltak, mivel ezen év Ignác napján helyezték fel a keresztet a torony tetejére. Legmegkapóbb számomra a gyönyörű főoltár: rajta hódoló angyalok, oszlopok között a Boldogságos Szűz képe, és az aranyozott tabernákulumban Krisztus Teste, maga a Misztérium, amely számára a templom épült. A remekművet Mária-monogram zárja. Az oltár napsütésben a legszebb: a déli ablakokon besütő fény közepe ekkor pont a szentségházon időzik. A márványszerűre festett, fa szembe miséző oltáron is a Szűzanya jelképét láthatjuk.

Templomunk négy mellékoltárral rendelkezik. Ezek predellájában két-két ereklyetartó van beépítve. Az első -a szentély felé fordulva- *Xavéri Szent Ferenc* tiszteletére

lett emelve. Az oltárkép Ferenc halálát ábrázolja, amint görcsösen egy feszületet szorít. Az alatta lévő kicsi festményen *Páduai Szent Antal* néz a Kis Jézusra. Érdekes, hogy az oltármenza itt rosszul illeszkedő kőlapból van elkészítve. Ezután a templom eredeti tulajdonosainak, a jezsuiták alapítójának tiszteletére emelt oltár következik: *Loyolai Szent Ignác* látható a képen, amint munkásságát, rendjét és műveit felajánlja Szűz Máriának. A predella ereklyéje itt érdekes: egy stólát láthatunk az üveg mögött. Az ovális kiskeretben *Szent Anna* látható a gyermek Istenanyával. Ezzel szemben van a Szent Kereszt oltára. A szenvedő Krisztust dicsőítő lengi körül, alatta Édesanyja, Szent János és Mária Magdolna. A kis festményen Szent József látható. Érdekesség, hogy a nagypénteki Szentsírt itt szokták berendezni, és ide helyezik át az Eucharisziát. Az utolsó áldozati hely az Órangyaloknak lett felszentelve. Az oltárképen egy angyalt láthatunk, amint felemel az ördögtől egy gyermeket. A sátánt a földgolyóhoz láncolva láthatjuk. A kicsi vásznon *Borgia Szent Ferenc* jezsuita van, aki megtagadta a hercegi rangot és a bíbor viselését.

A tornyok alatt két mellékkápolnát találunk, amelyeket díszes vasrácsos ajtó választ el az előtértől. Jobbra *Szent Alajos* képét láthatjuk, alatta ereklyetartó vitrin. Alajos a világ ifjúságának védője. Vele szemben *Szent Imréné*, Szent István fiának oltára van. A képen mennyből jövő felirat látható: „VIRGINITAS PLACET”, tehát „Kedves a szüzesség.” A kép alatt díszes, aranyozott üvegekoporsóban *Szent Candid* római mártír földi maradványai pihennek. A két oltárkép feltételezett alkotója *Werle Antal* jezsuita szerzetes.

A gyönyörű, fehér szószéket *Bebo Károly* óbudai mester készítette. Uralkodó eleme a tetején lévő, Istenszemet tartó angyal. A templom padjait a helyi szerzetesi műhelyben készítették *Baumgartner Bernát* vezetésével. A templomhajóban a gyóntatószékek fölött angyalfestmények helyezkednek el kissé merész kivitelben, a bűn és a bűnbocsánat jelképeivel. Az épület gyönyörű freskói hatalmas művészeti kincsek. Sajnos a háború alatt szétlőtték őket, a repesznyomok még ma is látszanak. (Ekkor zuhant le a templom egykori nagyharangja, amely ma a Városház téri II. világháborús emlékműbe van beépítve.) A szentélyben a Szentháromságot találhatjuk. A képből majdhogynem „kinő” az örökmécses, amely az áldoztató rács fölé van függesztve. Érdekes, hogy a szembe oltár jelenleg a kis kerítés előtt helyezkedik el. Ez azért van így, mert a szembe misézést csak a 20. században vezette be a II. Vatikáni Zsinat. A szentély felőli második kupola az országfelajánlást ábrázolja. *Szent István* a magyar szentekkel és *Szent Mihállyal* a Szűzanyának nyújtja koronáját. Láthatjuk a képen Szent Imrét is, aki az ország címerét tartja egy pajzson. A harmadik, ajtó felőli kupola Szent Ignác megdicsőülését ábrázolja a hit, remény, szeretet allegorikus nőalakjaival. A szent díszes ornátusban térdel az **IHS** felirat előtt, amely annyit tesz:

Iesus Hominum Salvator, Jézus az emberek megváltója. A kép alsó részében a földteke egy része, mellette egy kínai, egy indiai és egy szerecsen, mint a pogányság jelképei. Előttük koronás nő alakjában a kereszténység. A kórus freskóin zenélő angyalokat figyelhetünk meg. Ezek között egy a falra festett nyitott ablak mellett imádkozó jezsuita látható: *Stocker Ignác* helyi házfőnök. A sekrestyével szemben találjuk a loretoi kápolnát. Oltárkép helyett itt a Fekete Mária kegyszobrának másolata látható. A falon egy csodálatos barokk keresztet láthatunk, előtte térdeplő, Krisztus lábán szentolvasó függ. Itt tudunk lejutni a kriptába, valamint felmehetünk az irodákba. Ezek bejárata fölött *Szent Bernát* látomását követhetjük nyomon.

A hírneves sekrestye a templom egyik legszebb része. *Hyngeller János* pálos rendi szerzetes faragta 1764-67 között tölgyfából, az angyalokat hársból. A remekmű befejeztével még abban az évben meghalt Sopronbámfalván. A bútortárat a főhajó és az oldalkápolnák képeivel hasonlóan komponálta meg a mester. Az ablakot „függöny” keretezi, szintén fából. A középső, tabernákulum szerű szekrény ajtaján „Levétel a keresztről” jelenetet láthatunk. A kettő nagyobb „szekrényajtó” igazából nem tároló: az egyik a kapcsolószekrényhez vezet, a másikon a fal van. Egy hasonló szekrényből juthatunk fel az oratóriumra és a kórusra. A sekrestye két imázsámmal is rendelkezik. Az egyik *Szent Péter*, a másikon *Szent Pál* látható. Egy gyönyörű vörösmárvány kutat is láthatunk, amelynek tetején háromszög alakú ereklyetartók vannak. Az egyik kissé félelmetes: egy áldásra emelt mumifikálódott gyermekkéz, amely nincs ellátva felirattal.

A templom külső tere nagyon impozáns, uralkodik a városképen. Két tornya csúcsán kettős kereszt van. A homlokzat csúcsán utólag elhelyezett ciszterci címer. A kórus nagy ablaka nagyon látványossá teszi az épületet. A harangtoronyok oldalában két szoborfülkét láthatunk. Szerintem egy *Szent Benedek-Szent Bernát* szoborpár illene bele. Gyönyörű bronzkapuja fölött zárókő helyezkedik el az 1751-es évszámmal, amely az építés befejezésének időszaka. Az ablakok elég fényt biztosítanak a miséző papnak és a híveknek. Huszártornya tetején hosszú szárú keresztet figyelhetünk meg (ez legjobban a gimnázium 28. terméből látható).

A harangok szentelésén személyesen is részt vehettem. Négy van belőlük, mindegyik a rendház felőli északi toronyban. A déli torony lépcsőházának tönkrement állapota miatt nem tettek belé egy „csengettyűt” sem. Az új harangokat 2014. június 7-én szentelte fel *Spányi Antal* megyéspüspök.

† Szentháromság-nagyharang: 305 kg súlyú, rajta Szentháromság-dombormű. Felirata: "GLORIA PATRI ET FILIO ET SPIRITUI SANCTO" Öntötte: *Gombos Miklós*

† Szent István-középarang: 147 kg súlyú, rajta István király domborműve. Felirata: "ISTEN DICSŐSÉGÉRE, ÉS SZENT ISTVÁN KIRÁLY TISZTELETÉRE"

ÖNTETETT ENDEM SZÉKESFEHÉRVÁR ÖNKORMÁNYZATA A CISZTERCI TEMPLOM RÉSZÉRE, A HÁBORÚBAN ELPUSZTULT HARANGOK PÓTLÁSÁRA, AZ ÚRNAK 2014. ESZTENDEJÉBEN." Öntötte: *Gombos Miklós*

† Szent Tamás-kisharang: 86 kg súlyú, Szent Tamás-domborművel. Felirata: MÁR HISZEL TAMÁS, MERT LÁTTÁL ENDEM. BOLDOGOK, AKIK NEM LÁTTAK, ÉS MÉGIS HISZNEK. (JN 20, 29) " Öntötte: *Gombos Miklós*

† Szent Jakab-csengő: 17 kg súlyú, dombormű és felirat nélkül. 2012-ig egy olasz ciszterci kápolna harangja volt, de a helyi közösség feloszlott, így került a templomba. Eredetileg a huszártoronyban akarták elhelyezni, de a kistorony említett statikai állapota miatt ez is az északi toronyba került. Öntötte: *Tomasso Garmagno*.

A ciszterci templom hirdette, hirdeti, és hirdetni fogja a Hitet, a Reményt és a Szeretetet, mert ez Jézus Evangéliumának három támpillére. Kívánjuk, hogy tovább folytatódjon a berendezés és a freskók restaurálása, hogy visszakapjuk a mi második, isteni otthonunkat -Isten Házát- eredeti állapotában.

Tóth András
Ciszterci Szent István Gimnázium

Az örökkévalóság útján

Az első benyomás, ha rápillantunk a templomunkra az, hogy azokban az időkben remekbe voltak szabva azok a kövek, amelyből felépült. Kiváló mestermunkával készült el. Végtelen pontosságba hajló szakértelem, bájos mesevilág, helyesebben mennyország világ megidézése, igazi Istenhez szóló művész munka voltak jellemzői az akkori templomoknak. A korábbi mesterek sok száz év tapasztalatát adták át fiaiknak nemzedékről nemzedékre. Minden munkafolyamatnak megvolt az évszázadokon át kiérlelt kivitelezési módja és a munkához való erkölcsi hozzáállás is adott volt, melyet a kereszténység szabott meg több oldalról is (hogy csak a legalapvetőbb hozzáállást említsem a Bibliából: aki nem dolgozik ne is egyék).

A falak árasztják magukból a gondos tervező és kitűnő kivitelező munkát.

Az évszázados, évezredes tapasztalat és rend az első majd a második világháború következményeiként foszlott semmivé. Hiszen a mesterek tudáslánca megszakadt, de legalábbis komoly törést szenvedett mind az emberek létszámát, mind erkölcsök felhígulása, mind a jó munka tudásának feledésbe merülése tekintetében, hisz oly létszámban haltak meg és oly létszámban szorították ki a káoszt kihasználó sötét kommunista erők (45 után) a jó munka bázisát fenntartó és biztosító (örző) embereket, hogy nem, vagy csak nagyon kevés valódi mester maradt a szakmájában.

Mesélnek a kövek a háborúk előtti nagyobb rend

világáról, a pontos munkáról, a vallási jelképek jelentésének közismertségéről, melyek az akkori emberek életének fontos és központi részét képezték. Az ismeretek Istenről, az az összefogottság, a közös hit, ami tehát nem csak a templom tervezőjének volt sajátja, hanem a kőfaragó mesternek és a kőművesnek is. Ez az Isten természetét jobban megéltség sugárik nemcsak a templomról és annak szobrairól, hanem a belváros szinte minden épületéről is. Továbbá még azt súgják a kövek, hogy a nők műzsák voltak a szép üde tavaszt megtestesítő ideák és nimfák is, akik birtokolva ezt a női eszményt, megtartották a férfiakat is egy egész jó erkölcsi nívón. Dombi Ferenc atya mondta és amivel én is egyetértek:

„Akkor a nők még nem mondtak le a természetükbe oltott méltóságról, ami miatt évszázadokon át tisztelet övezte őket”.

Azaz nem váltak a férfiakat majmoló versenytársakká. Hiszen láthatjuk, hogy manapság cigarettáznak, isznak, mint a férfiak, tetoválást hordanak, amittől úgy néznek ki, mint az útszéli örömlányok. Próbálnak politizálni, de nem nagyon megy nekik, de legalábbis annyian igyekeznek bekerülni a parlamentbe ahány férfi van ott, káromkodnak, a férfiakéval egyenlő fizetést követelnek maguknak akkor is, ha a munkájuk nem egyenlő a férfiakéval, repülőgépet akarnak vezetni és még sorolhatnám. Egy nőnek nem azért nem volt választó joga régen mert alacsonyabb rendű embernek számított a férfiak szemében (bár lehet, hogy erre is volt példa), hanem azért, mert egy nő műzsa mivolta, női emelkedettsége, erkölcsi helyzete nem engedte meg, hogy belesüllyedjen olyan ingoványos, sokszor piszkos és aljas világba, mint amilyen a politika világa volt (már akkor is).

Az akkori asszonyoknak más volt az életeszményük és a dolguk is, mint a politika. Hiszen mi férfiak is kikövetelhetnénk magunknak olyan képtelenségeket, mint például a szüléshez való jog, de ugye nekünk férfiaknak nem ez a dolgunk, és valljuk be, lássuk be (ami nem is olyan nehéz) nekünk ez nem is menne.

A férfi dolga a politikai harc, és ezért a választó jog is. A férfi a harcos, neki lehet tevőlegesen politizálni. Minden nő méltóságán alulinak tartotta volna, ha politika harcterében részt kellett volna vennie. Egy nő akkori életeszménye a kedvesség a türelem a jóság a szexuális erkölcsösség, a nagy család kíváncsága az Isten és emberszeretet volt és egyfajta lelki nemesség, amibe nem fért bele, hogy éppen miként mocskolja be a politikai ellenfelét. Egy nő lényge a mindennapi küzdelmek és a politika felett állt, haza lehetett menni hozzá. A nők tehát műzsák voltak, akikről az emelkedett művészet szólt és akikhez csak a művészet hangján lehetett szólni.

A férfi pedig aki oly nagy gonddal megalkotta a templomot, becsületesen dolgozott akkor is, ha éppen nem ellenőrizte le senki a munkáját. Okos volt és értelmes. Szerethető, műveset, mesészerűt alkotott,

pontos volt minden mozdulata. Időt hagyott a munkája és a dolgai megérésére. Nem sietett annyira. Ezek minden 1945 előtt épült házon meglátszanak, de minél régebbi egy épület annál jobban kitűnnek.

Azt mesélték tehát nekem a kövek, hogy akkoriban még jobban helyükön voltak az emberek a férfiak és a nők egyaránt, és ebből adódott az az áhítatos mennyország lelkiülettel rendelkező templom és ó város megjelenés, amely még ma is meg nem szűnően vonzza az embereket.

No, de, hogy láthatjuk meg a szépet a kövekben, hogy hallhatjuk meg, hogy mit mesélnek a kövek?

Mert ezt is súgják: Úgy, hogy az Istenért való élest úgy csináljuk, hogy az emberekért élünk, nekik tesszük a jót. Hogy tehetjük a jót embertársainkért? Úgy, ha meg akarjuk tanulni és tenni a szeretet-cselekvést, tehát a jót. De hogyan tudjuk megtenni a szeretet cselekvést? Ha nagyon akarjuk. Ha nagyon akarjuk Istent és embertársainkat szolgálni. No, de, hogy akarhatjuk nagyon? Úgy, hogy ha szeretjük embertársainkat, és ezzel kapcsolatos feladatainkat. Tehát meg kell szeressük az elénk táruló feladat-igazságokat! Hogyan szerethetjük meg ezeket? Úgy, ha megkeressük és meglátjuk bennük a szépet. A szépbe meg már nem nehéz beleszeretni. Bátran essünk szerelembe az Igazság szépségével. A szépet észre venni, a szépérzékét kifejleszteni meg úgy lehet, hogy objektíven, vágyainktól, rögeszméinktől, önző érdekeinktől független szemekkel vizsgáljuk az igazságok szépségeit. De nem csak az igazságokét, hanem a házak, festmények, ékszerek szépségeit, azaz mindezeket össze kell vetni, hasonlítani a már meglevő klasszikus és hagyományos szépségekkel, és az új, de bevált, bizonyított szép dolgokkal keresve bennük a harmóniát, az elragadtatást, az emelkedettséget, a titkos misztikumot, misztériumot, továbbá azt, milyen új és régi művészeti eszközökkel fejezik ki ezeket. Így eme állandó és örökkévaló értékeit kell tovább vinni az új, értékes stílus irányzatok vezérfonalaként. Ki kell tehát fejleszteni magunkban egy erős szépérzékét egy élő szép érzékét, ami nem csupán a múlt értékei között kotorászik rendszerint sznob szemekkel úgy, hogy már valójában ezeket a régmúlt értékeit sem látja, hanem olyat, ami a jelenben is képes valódi értéket találni és kifejleszteni, nem dől be a jelen nevetséges és alantas stílusainak, mint pl. a mediterrán házak stílustalan stílus irányzatának, amely csupán egy gondolatlan után érzete más, tőlünk idegen kultúrák építészeti szokásainak.

Az egész egymásból következő sor fordítva mondván talán jobban alkalmazható.

Tehát ha megtaláljuk a szépet embertársainkban, feladatainkban a világban az igazságban, Istenben, akkor már tudjuk szeretni, ha szeretjük, akkor nagyon tudjuk akarni azt, hogy segítsük és szolgáljuk a felsoroltakat, ha nagyon akarjuk úgy tudjuk akarni, hogy közben magunkat is építjük szeretetinformáció tudással (hiszen megtanuljuk közben, hogy a jót tevést hogyan kell

csinálni). Ha tudjuk magunkat és tudunk másokat építeni szeretet-információval és szeretet-cselekedetekkel, akkor tudjuk tenni a jót embertársainkért, ha pedig embertársainkért tesszük a jót, azzal Istennek tesszük a jót. Ha Istennek tesszük a jót, akkor pedig érte élünk. Ha érte élünk, őt szolgáljuk, az ő akaratát tesszük, akkor boldogok leszünk, mert ezért cserébe ő boldogítani fog ígérete szerint. Mikor pedig már boldoggá váltunk, megnyílnak a titkok, a kövek beszédének jelentése feltárul, és nyilvánvalóvá válik.

Eddig volt szó a külsődleges tulajdonságokról és az érzékelés hogyanjáról, most lezárásképpen pedig a belső dolgokról, hogy milyen benső történésnek csendjét árasztják a falak. Ez a történés: az ima, a hálaadás. Az ember és Isten közötti ima és hálaadás, melyek beleitták már magukat minden templomban található tárgyba, amikről ezért cserébe Istentől kapott béke árad, arról tanúskodik, hogy (tehát ez a hála békéje) egyfajta sérthetlenséget is hordoz. Hiszen, ha a jó dolgokért adunk hálát, akkor a boldogságunk fokozódni fog, hiszen általa észrevehetjük azt a sok jó dolgot, amiket nap mint nap Istentől kapunk, csak éppen elfelejtünk felfigyelni rá, vagy megszoktuk a jót és nem tudatosodott bennünk. Ahhoz, hogy átéljük az öröm és boldogság érzését meg kell keresni és tudatosítani kell minden kicsinek tűnő természetesnek vett, kapott és adott ajándékot is. Így megláthatjuk Isten gondviselését, azt, hogy mennyire nagyon is szeret bennünket. Ha pedig valami rossz ér bennünket és azért adunk hálát, akkor tudatosul bennünk, hogy Isten ezt a rosszat értünk engedi meg. Már láthatjuk is, hogy ezt hogyan fordíthatja javunkra, és ha ezzel egy időben és emiatt megjelenik az öröm is a szívünkben, akkor az a rossz már nem is olyan rossz, mert a helyét az öröm és a hála foglalta el, amiből az következik, hogy a rossz nem tud oly nagy fájdalmat okozni, kisebb lesz a hatóereje, sőt kívül marad a boldogság zónánkon, nem tudva oda behatolni. Így akkor is boldogok tudunk maradni, ha valami kellemetlen dolog ér bennünket, azaz sérthetlenné válunk. Így és ezeket érezhetjük (tehát a győzelmet) a templom padsoraiban ülve már több mint 200 éve.

Krentz Péter
Ciszter Templom, Bibliakör

Rendkívüli számunkat dr. Szabó Balázs tanár úr, zenetörténész, zenekritikus írásával zárjuk, köszönetképp.

A néhai ciszter-diák emlékét megidéző pályamunkája példát ad a jövőbeni pályázatíráshoz, az alapos, széleskörű kutatásokhoz, és távlatokat nyit a méltó kegyeletre, emlékezésre...

Talán egyszer emléktábla is kerül Tóth Aladár szülőházára..., szeretnénk...

Életmű a minőség vonzásában ***Egy nagy zenekritikus emlékezete***

120 évvel ezelőtt, 1898. február 4-én született Székesfehérváron, s ötven évvel ezelőtt, 1968. október 18-án hunyt el Budapesten Tóth Aladár, az elmúlt évszázad első évtizedeinek legjelentősebb magyar zenekritikusa.

A Ciszterci Gimnáziumban tett érettségi vizsgát követően a budapesti tudományegyetemen diplomázott, ahol 1925-ben *Adatok Mozart zenedrámáinak esztétikájához* című disszertációjával doktori fokozatot szerzett. 1920-ban az Új Nemzedék, 1923-tól 1939-ig a Pesti Napló és a Nyugat zenekritikusa, 1926-tól 1929-ig a Zenei Szemle fõmunkatársa volt. „*A műbíráló összekötő kapocs a művészet és a nagyközönség között: nem csak elmélyíti, hanem öntudatosabbá is teszi a nagyközönség műértését. A kritikának ezért meg kell határoznia az egyes művészi jelenségek helyét és hivatását az emberi kultúrában; meg kell mutatnia, mit jelent egyik vagy másik művészet a közönségnek. Gyűjtse össze művészi életünk nagyszerű szélviharait, melyek rendszertelenül, gyakran ok nélkül egymással szembe ütközve csapkodják a közönség fogékony lelkét; akkor ez a szeszélyesen össze-vissza korbácsolt tó hatalmasan előre hömpölygő áradattá fog dagadni és megindítja a kultúra termelő malmainak kerekét.*” – fogalmazta meg ars poeticáját *A magyar zenekritika feladatai* címmel a Nyugatban, 1925. október 1-én megjelent esszéjében. Ennek jegyében az új magyar zene, Bartók és Kodály elkötelezett híveként tudományos igényű, egyben magas irodalmi színvonalú írásokkal avatta be olvasóit a modern muzsika műhelytitkaiba. Szabolcsi Bence zenetörténész mellett a Zenei lexikon (1930–31) egyik szerkesztője volt – e munka 1965-ben publikált, három kötetesre bővített, minden magyar könyvtár alapállományába tartozó változatában több jelentős címszó-tanulmánya (többek között Mozart és Beethoven életművéről) ismét megjelent.

A fővárosban rendszeresen pódiumra lépő világnagyságok hangversenyeinek recenziálása mellett Tóth Aladár a magyar előadói iskola feltörekvő tehetségeinek pályáját is nyomon követte. Elsőként méltatta Fischer Annie művészetét, egyik gyermekkori hangversenyéről így írt: „... alig tíz esztendő és máris hihetetlen átéléssel, szinte halálosan biztos muzikalitással adta elő Beethoven C-dúr versenyművének két utolsó tételét. Ezt a törekeny kislányt, mikor a zongoránál ül, már most az igazi művészlélek magába mélyedése, világtól elvonatkoztatott magánossága hatja át. Csupa komolyság, és őszinte, igaz temperamentum, pedig ez a csoda zongoraművésznőknél nagy ritkaság. Már a lassú tételben meglepett teljesen érett dallammintázása, egyes részletek, zenei fordulatok ösztönösen egyéni értelmezése. Az utolsó tételben aztán ritmusa bámulatos differenciáltságával, kimondottan

művészi belső elképzelésével s nem utolsósorban ragyogó, tiszta technikai tudásával teljesen magával ragadta a közönséget. Itt kétségkívül valódi egyéniséggel és tünneményes interpretáló tehetséggel van dolgunk, aki annál érdekesebb jelenség, mert az átlagos csodagyermek-típussal ellentétben, előbb találta meg a kapcsolatot a remekművekkel, mint a hangszerével: pianisztikus éneke is kitűnő, de olykor azt érezzük, hogy belül többet érez, mint amennyit ujjai jelenleg ki tudnak fejezni.”

1937-ben kötöttek házasságot. A náciizmus térnyerése elől 1940-ben Svédországba emigráltak, ahonnan 1946-ban tértek haza. Tóth Aladárt képességeihez méltó feladat várta: Keresztúry Dezső vallás- és közoktatásügyi miniszter az Operaház igazgatójává nevezte ki. A következő évtized az intézmény valódi aranykorának bizonyult: az igazgató nagy hozzáértéssel építette újjá a társulatot, bővítette a repertoárt. 1947-ben Budapestre hozta a súlyos betegsége után a pulpitusra visszatérő világhírű karmestert, Otto Klemperert: közös munkájuk eredményeként hétről hétre világszínvonalú előadásokban gyönyörködhetett a budapesti közönség.

Az 1952-ben Kossuth-díjjal kitüntetett Tóth Aladár 1951 és 1956 között többször is vitába keveredett a kulturális politika akkori irányítóival – elsősorban Wagner és Bartók egyes műveinek (így a *Csodálatos mandarinnak*) a mellőzése miatt. Személyét és vezetését elveit ugyanakkor a másik oldalról is támadások érték: sokan a Rákosi-rezsim hű káderének tartották, melynek folyományaként 1956 őszén az operai „Forradalmi Tanácskozás” – távollétében – botrányos körülmények között szeptember 30-ai hatállyal leváltotta. Ahogyan kollégája, Péterfi István írta: „*Sok híve, de még több ellenfele volt Tóth Aladárnak, sőt azt mondhatom: még ellensége is. Különösen, mint operaigazgatónak. A nagy „érvényesülők” úgy tudták gyűlölni, ahogy csak nem érvényesülő tehetségtelenek tudnak. De azelőtt is eszerint éreztek vele szemben azok, akikről nem kedvező kritikát írt.*”

Tóth Aladár olyannyira méltatlannak érezte ezt az eljárást, hogy a társulat nagyobbik részének kérése ellenére benyújtotta lemondását. Egyfelől mélységesen csalódott egyes művészekben, másfelől belefáradt a kommunista hatalommal való küzdelembe: nyugdíjba ment, s bár figyelemmel kísérte a magyar zenei élet eseményeit, energiáit Fischer Annie művészpályájának támogatására fordította, egészen 1968 októberében bekövetkezett haláláig. Ugyanebben az évben jelent meg az 1930-as évek második felének fontos zenei eseményeiről hiteles képet adó zenekritikáinak Bónis Ferenc zenetörténész szerkesztette válogatáskötete, melynek előkészítésében még örömmel vett részt.

Kapcsolata szülővárosával soha nem szakadt meg: élete végéig ápolta a középiskolai évek alatt kötött barátságait. Zeneírói pályája is itt indult: 1919 tavaszán a kor zavaros viszonyai között három lapszámgig jutó, Pór Nándor szerkesztette hetilap, az *Eszme* közölte első

cikkeit. Székesfehérvár zenei életéről 1938-ban *A zenei műveltség harca őskoronázó városunkban* címmel hosszabb tanulmányt írt, egy évre rá *Kodály-ünnep Székesfehérvárott* címmel számolt be az Éneklő Ifjúság a mester jelenlétében megrendezett hangversenyéről.

A város méltón őrizte emlékét: a zeneiskola 75. születésnapját köszöntő rendezvénysorozat részeként az intézmény (utóbb éveken át látogatható) kiállítással tiszteltgette előtte. Az 1990. február 4-i megnyitóhoz kapcsolódva felejthetetlen élménnyel lett gazdagabb Székesfehérvár zeneszerető közönsége: özvegye, Fischer Annie zongoraművésznő jelenlétével emelte az esemény rangját, másnap, február 5-én pedig zenekari zongora estet adott a Vörösmarty Színházban, Mozart és Schumann zongoraversenyeinek csodálatos előadásával ajándékozva meg a hálás zenebarátokat.

Függelék:

Tóth Aladár:

Éneklő-muzsikáló fiúk-lányok a vidéken – Kodály-ünnep Székesfehérvárott

Az új magyar zene mozgalma aránylag későn érkezett el Szent István városába, Székesfehérvárra. Ez a gyönyörű város nagyon is közel fekszik a fővároshoz, nem csoda tehát, hogy a fehérváriak ilyen csábító szomszédságban könnyebben megelégedtek saját zenei képességeikről. Pedig ezek a zenei képességek már a háború előtt is próbálták maguknak teret hódítani, sőt komoly zenekulturális kezdeményezésekig jutottak el. A múlt évi Szent István-napi dalosünnep után azonban mintha egyszerre felszakadtak volna a város zeneiségének zsilipjei. Székesfehérvár, jóformán egyetlen esztendő alatt, rohamos fejlődéssel a dunántúli városok élére küzdötte fel magát. Igaz, kevés vidéki városban találkozhatunk olyan pompás karvezetőkkel, amilyenek a fehérvári énekkultúra hivatott irányítói: Gamauf Henrietta, Serényi Emma, Somfai László, Perczel István stb. Így a székesfehérvári „Éneklő Ifjúság” ezidei hangversenye már gazdag, teljes értékű műsorral hódíthatta meg a város közönségét. Ennek az erőteljes zenekulturális fejlődésnek egyik leghathatósabb tényezője a Székesfehérvári Zenekedvelők Egyesülete, mely dr. Serényi Antal lelkes és széles látókörű vezetésével az új magyar zene szellemében mintegy újjászületett és a helybeli zeneiskola átszervezésével a további fellendülés útját egyengeti. Az egyesület most a Vörösmarty Színházban valósággal megkoronázta az idei szezon egy nagyszabású Kodály-hangversennyel, melyen válogatott közönség – élén a város kiváló polgármesterével, Csitáry G. Emillel – lelkesen ünnepelte a nagy zeneszerzőt. A komoly szimfonikus feladatok megoldására is alkalmas helybeli katonazenekar Berlioz Rákóczi-indulójával és a Hártyoborzóval vezette be az estet, majd dr. Serényi Antal meleg szavakkal üdvözölte Kodály Zoltánt, aki ezúttal jelent meg először személyesen a város falai között. Az est első meglepetése: a Központi Elemi iskola pompás szereplése két kiváló karvezetőnek, Szabó István Györgynek és Perczel Istvánnak gondos irányítása alatt. Ezek a kis énekesek Kodály remekei közül olyan nehezebb kórusokat is sikerre vitték, amilyenek előadására elemi iskolai énekkarok különben nemigen mernek vállalkozni. A másik meglepetés: Serényi Emma két kórusának, a városi leánygimnázium egyenmű- és a

Városi Dalegyesület vegyeskarának éneke. Serényi Emma vérbeli muzsikus, született karmestertehetség, aki szuggesztív erővel, ragyogó ritmikus lendülettel tartja össze együttesét, mely immár olyan kényes feladatokkal is megbirkózik, mint a Vörösmarty-versre írt Liszt-óda és a megrázó pátoszú Székely keserves előadása. Hogy a karvezetőnő és énekesei mennyire beleélték magukat a Kodály-zene szellemébe, azt mindenekelőtt a Lengyel László-játék és az, Akik mind elkésnek című Ady-kórus költői tolmácsolása mutatta. A műsort Cser István mérnök, zongoraművész, a Marosszéki táncok virtuóz megszólaltatásával, Jankovich Ferenc pedig – Tálos Edit zongorakísérete mellett – Kodály-dalok előadásával egészítette ki.

Fehérvári zárandoklat Csíksomlyóra, Ferenc pápa miséjére

Hétvégén a Ciszterci Szent István Gimnázium tanári karának és a Ciszterci Nagyboldogasszony Plébánia közösségeinek tagjaiból alakult autóbuzsós zárandokcsoport látogatott Székelyföldre, Csíksomlyóra, ahol részt vettek a Ferenc pápa által pontifikált szentmisén.

A zárandokcsoporttal utazott a Szent Candid Alapítvány által meghirdetett „Mesélnek a kövek...” pályázatának pályázói közül, a zsűri döntése alapján: Fux Gellért Mihály, Fux Lukács Sebestyén, Tóth András és Krentz Péter

Dr. Cser-Palkovics András, polgármester, Róth Péter, alpolgármester, valamint dr. Szabó Balázs, zenetörténész zenekritikus jóvoltából, adományából.

Érzések, gondolatok a zárandokútról...

Köszönjük a csodákat, amely kíséri lépteinket...

Az odafelé vezető úton Erdély gyönyörű tájain Benedek Elek világában, a tündér álmodta Olt folyó sodrását csodáltuk.

Tisztult a lelkünk az óriási záporban, a sártengerben, a végtelennek tűnő útkeresésben... Töltekeztünk, erősödött hitünk a közös imában, a szentmisében, a pápai áldásban.

Átölelték a felhők, a fák, a szünni nem akaró madárral. Történelmi múltunk tiszta forrásánál, a hiteles helyeken, megérintett bennünket a menny...

Köszönjük adományozóink, támogatóink együttműködését indulásunktól a megérkezésünkig, mert ők velünk voltak, vannak, a szívünkben vittük őket Máriához, Édesanyánkhöz...

Égi Édesanyánk! Palástoddal takard be, óvd testvéreinket otthon és itthon.

Az alábbi linkeken részletes tájékoztatást olvashatnak a pályázatírás kezdetétől, napjainkig, arról a csodáról, amelyet átélhettünk:

<https://www.szekesfehervar.hu/meselnak-a-kovek-irodalmi-palyazatot-hirdet-a-ciszterci-templom-szent-candid-alapitvanya>

<https://www.szekesfehervar.hu/kihirdettek-a-meselnak-a-kovek-palyazat-eredmenyeit-negy-fiatal-utazhat-csiksomlyora>

<https://www.szekesfehervar.hu/meselnak-a-szivek-fehervariak-zarandoklata-csiksomlyon-ferenc-papa-latogatasan>

Köszönjük **Vakler Lajos és Lugosi Balázs** szerkesztő urak híreit, cikkeit, ezúton is. Isten áldja, segítse őket! Nagy Györgyné a „Szent Candid” Alapítvány nevében

Kiadja:

a Székesfehérvári-Ciszterci Római Katolikus Plébánia

8000 Székesfehérvár, Szent János köz 1.

Tel.: 315-447; www.cisztertemplom-szfv.hu

info@ciszttertemplom-szfv.hu

Készült

a Szent Candid Alapítvány gondozásában